

Prof. dr hab. Piotr Franaszek
Instytut Historii
Uniwersytet Jagielloński

Ocena dorobku naukowego dr. Przemysława Dominasa i rozprawy pt. *Centralna Kolej Transandyjska Callao – Lima – La Oroya dzieło polskiego inżyniera Ernesta Malinowskiego*, Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą POLONIKA, Księży Młyn Dom Wydawniczy, Łódź 2023, stanowiącej podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Dr Przemysław Dominas ukończył studia licencjackie na kierunku Pedagogika w zakresie Edukacji Regionalnej na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego 22 czerwca 2002 r., zaś studia magisterskie na tym samym Wydziale 24 czerwca 2004 r. Cztery lata później, w sierpniu 2008 r. doktoryzował się na Wydziale Historyczno-Pedagogicznym Uniwersytetu Opolskiego, uzyskując stopień doktora w dziedzinie nauk humanistycznych, w zakresie historii. Po uzyskaniu stopnia doktora został zatrudniony na stanowisku wykładowcy akademickiego we Wrocławskiej Wyższej Szkole Informatyki Stosowanej na wydziale Turystyki i Rekreacji gdzie pracował do 2013 r. Ponadto w latach 2009-2010 był wykładowcą w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu na wydziale Turystyki i Rekreacji. Brak informacji o dalszej karierze zawodowej habilitanta.

Ocena podstawowego osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stanowiącego podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk humanistycznych.

Monografia pt. *Centralna Kolej Transandyjska Callao – Lima – La Oroya dzieło polskiego inżyniera Ernesta Malinowskiego*, Łódź 2023, s. 374, przedstawiona jako podstawowe osiągnięcie naukowe w ubieganiu się o stopień naukowy doktora habilitowanego stanowi efekt już od dłuższego czasu prowadzonych studiów nad historią kolejnictwa na ziemiach polskich i rozwojem infrastruktury kolejowej w XIX i XX w. Zanim Habilitant napisał swoją rozprawę przedstawioną jako podstawowe osiągnięcie naukowe wcześniej opublikował omówione poniżej liczne monografie. Tym samym rozprawa habilitacyjna niejako w sposób naturalny wpisuje się w program badawczy wytyczony przez Autora jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora.

Przy ocenie monografii pt. *Centralna Kolej Transandyjska Callao – Lima – La Oroya dzieło polskiego inżyniera Ernesta Malinowskiego* uwagę zwraca i zasługuje na uznanie szeroko przeprowadzona kwerenda źródłowa, która zaowocowała bogactwem materiałów

archiwalnych o podstawowym znaczeniu dla opracowywanego zagadnienia. Autor sięgnął do dokumentacji znajdującej się w archiwach peruwiańskich - Archivo General de la Nación del Perú i archiwum Ministerio de Transportes y Comunicaciones Perú. Materiały niezwykle ważne dla swoich badań Habilitant pozyskał w Bibliotece Narodowej Peru w Limie (m.in. archiwum Henry'ego Meiggsa oraz dokumenty Ernesta Malinowskiego, przedstawiające okoliczność budowy kolei Calao – Lima – La Oroya). Autor analizował amerykańską i angielską prasę fachową, a w końcu sam przeprowadzał inwentaryzację opisywanej linii kolejowej i towarzyszących jej obiektów inżynierskich, wykonując dokumentację fotograficzną. Podstawa źródłowa została istotnie poszerzona o literaturę z zakresu historii Centralnej Kolei Transandyjskiej oraz o pozycje z zagadnień pokrewnych, a także prace poświęcone Ernestowi Malinowskiemu.

Praca została podzielona na cztery części. Poprzedza ją wstęp. Pracę kończy podsumowanie, po którym następuje bibliografia, spis tabel, wykaz skrótów i źródeł ilustracji, indeks nazwisk i indeks nazw geograficznych. Monografię zamykają dwa streszczenia w języku hiszpańskim i angielskim. Pierwsza i drugi rozdział stanowią swego rodzaju wprowadzenie do zasadniczej części pracy. Pierwszy poświęcony został wybranym kolejom górskim w XIX stuleciu, a w szczególności konstrukcji górskich szlaków kolejowych oraz budownictwu mostów i tuneli. Drugi rozdział zawiera krótkie biografie Ernesta Malinowskiego i Henry Meiggs'a oraz innych osób zaangażowanych w budowę szlaku transandyjskiego. W trzecim rozdziale zaprezentowano historię budowy kolei od momentu pojawienia się inicjatywy, poprzez pierwsze, nieudane projekty jej realizacji, sposób budowy i najważniejsze wydarzenia związane z jej działaniem. Opis ten doprowadza czytelnika aż do funkcjonowania kolei w XXI wieku. Czwarty rozdział został poświęcony szczegółowej prezentacji infrastruktury linii, a zwłaszcza mostów kolejowych, tuneli kolejowych, stacji kolejowych i ich architektury.

W swojej rozprawie Autor zaprezentował niezwykle skomplikowany zespół zagadnień, ujętych tytułem pracy. Podjęty temat monografii i sposób jego prezentacji należy do nieczęsto podejmowanych w warsztacie historyka. Jest on jednocześnie bardzo ważny dla opisu osiągnięć inżynierskich w XIX stuleciu i ogromnego wkładu Polaków w rozwój komunikacji kolejowej na obczyźnie. Oczywiście Habilitant nie jest pierwszym badaczem zainteresowanym historią budowy transandyjskiej linii kolejowej w Peru i osobą Ernesta Malinowskiego. Niewątpliwie jednak, jego praca wnosi wiele nowych elementów do dotychczasowego stanu wiedzy. Pisząc swoją monografię Autor podjął się niełatwego zadania. Wymagało ono nie tylko benedyktyńskiej wręcz pracy w archiwach i bibliotekach,

ale różnorodnych działań organizacyjnych i logistycznych. Z pewnością nie były to łatwe zadania, ale Autor umiał się z nim bardzo dobrze uporać. Prezentując okoliczności powstania linii transandyjskiej opisał okoliczności jej projektowania i budowy oraz ostateczny efekt tych wysiłków. Jak wspomniano, sylwetka Ernesta Malinowskiego była już kilkakrotnie opisywana, ale swoją pracą dr Dominas przyczynił się nie tylko do prezentacji historii kolei w Peru, ale - co niemniej ważne - do ukazania ogromnej roli jaką przy jej projektowaniu i budowie odegrał bohater jego monografii.

Po upadku powstania listopadowego Ernest Malinowski wraz z ojcem wyemigrował do Francji i tak jak wielu innych Polaków na obczyźnie ukończył tam studia techniczne. Zdobywszy wyjątkową pozycję w Peru przyczynił się do zatrudnienia w tym kraju innych polskich inżynierów. Dlatego recenzowana rozprawa jest ważna nie tylko dla badań nad historią światowego kolejnictwa w XIX w. Powinna ona także zainteresować historyków polskiej myśli technicznej, a także badaczy dziewiętnastowiecznej, polskiej emigracji. Opracowany przez Habilitanta materiał jest wyjątkowy, a jego wykorzystanie było niezwykle żmudne i musiało rodzić różnorodne komplikacje natury źródłowej i metodologicznej. Autor dysponowała materiałem niełatwym „do obróbki” i interpretacji. Pomimo ogromu pracy Habilitant nieźle uporała się z tym zadaniem. Otrzymaliśmy bardzo wartościową monografię, dodatkowo zaopatrzoną o bogatą szatę graficzną. Do tego opracowania należy się odnieść z pełnym uznaniem. Z pewnością bibliografię można uzupełnić o biogramy Ernest Malinowskiego autorstwa Stanisława Brzozowskiego zamieszczone w Polskim Słowniku Biograficznym oraz Bolesława Orłowskiego w Słowniku Biograficznym Techników Polskich oraz Słowniku Polskich Pionierów Techniki. Z innych pozycji można zwrócić uwagę na opracowanie M. Nierzwickiej, *Ernest Malinowski: konstruktor kolei w Andach Peruwiańskich: w 200. rocznicę urodzin twórcy Centralnej Kolei Transandyjskiej*, katalog wystawy, Toruń 2018; *Inżynierowi Ernestowi Malinowskiemu w setną rocznicę śmierci*, Zeszyty Naukowo-Techniczne Oddziału Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Komunikacji w Krakowie, Monografia [t.] 4, Kraków 1999, red. S. Starowicz, czy też W. Słabczyński, *Polscy podróżnicy i odkrywcy*, Warszawa 1988.

Ocena dorobku naukowego

Przed uzyskaniem stopnia doktora Przemysław Dominas, opublikował swój referat konferencyjny zatytułowany *Kondycja dzierzoniowskiego węzła kolejowego na przestrzeni XX wieku*, [w]: *Dzierżonów – wiek miniony. Materiały pokonferencyjne*, red. S. Ligarski, T. Przerwa, Wrocław 2007, s. 175–186). Zgodnie z przedstawioną dokumentacją po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant opublikował 9 monografii naukowych i jest współautorem kolejnej

z nich. Jest autorem 9 rozdziałów w monografiach naukowych i materiałach pokonferencyjnych oraz 6 artykułów w czasopismach naukowych, w tym dwóch obcojęzycznych oraz jednej recenzji. Jest współredaktorem znajdującej się obecnie w druku pracy zbiorowej oraz wykazuje udział w pracach redakcyjnych dwóch numerów czasopisma „Biuletyn Naukowy Wrocławskiej Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej. Turystyka i Rekreacja”. Po uzyskaniu stopnia doktora uczestniczył w 10 konferencjach (z czego dwie były zakwalifikowane jako międzynarodowe), podczas których prezentował swoje referaty.

Zarówno początkowe jak i trwające do dziś zainteresowania Habilitanta koncentrują się na historii kolejnictwa na ziemiach polskich w XIX i XX w. W następnym roku po uzyskaniu stopnia doktora ukazała się drukiem jego rozprawa zatytułowana *Powstanie i rozwój kolei na Ziemi Kłodzkiej w latach 1854–1914*, Kłodzko 2009. Także kolejne monografie jego autorstwa dotyczyły różnych aspektów rozwoju linii kolejowych (*Kolej Wolsztyn – Luboń (Poznań)*, Łódź 2011; *Koleje regionu kaczawskiego, Lwówek Śląski – Złotoryja – Marciszów, Jelenia Góra – Wleń – Lwówek Śląski*, Jelenia Góra 2012; *Kolej Kłodzko – Kudowa Zdrój*, Łódź 2013; *Kolej w prowincjach poznańskiej i śląskiej – mechanizmy powstawania i funkcjonowania do 1914 roku*, Łódź 2014; *Koleje ziemi ząbkowickiej* Łódź 2015 (współautorstwo). Swoją uwagę habilitant zwrócił także w stronę infrastruktury kolejowej poświęcając jedną ze swoich monografii mostom kolejowym (*Mosty kolejowe na Śląsku do 1945 r.*, Łódź 2019) oraz tunelom (*Tunele kolejowe w Polsce w obecnych granicach, wybudowane do 1945 roku*, Łódź 2020).

Omawiane publikacje, o różnej objętości, zostały opracowane bardzo rzetelnie, w oparciu o bogatą literaturę i materiały archiwalne. Są także ilustrowane różnorodnymi zdjęciami i materiałami ikonograficznymi. Część nie jest zaopatrzona w indeksy osobowe czy geograficzne. Większość przed publikacją była recenzowana. Zbliżona graficzna oprawa kolejnych tomów robi wrażenia swego rodzaju serii wydawniczej. Cała kolekcja powyższych prac robi duże wrażenia i jest to dorobek godzien szacunku.

Podobnie, w większości odnoszą się do infrastruktury kolejowej artykuły zamieszczane w pracach zbiorowych, będących w dużej mierze zbiorem referatów pokonferencyjnych. (*Srebrnogórskie mosty kolejowe*, [w]: *Twierdza Srebrnogórska III. Miasteczko i fortyfikacje*, red. T. Przerwa, G. Podruczny, Wrocław 2010; *Architektura kolejowa na Śląsku jako dziedzictwo kulturowe regionu*, [w]: *Dziedzictwo kulturowe Śląska*, red. G. Schiller, Gliwice-Opole 2015, s. 176–183; *Ewolucja kolejowego budownictwa mostowego na Śląsku w latach 1842 – 1945*, [w]: *Węgiel, Polityka, Stal, Ludzie, Studia z historii kolei na Śląsku*, red. M. Kapias, D. Keller, Rybnik 2018; *Tunele kolejowe w cieniu*

kryzysu, na przykładzie tuneli w Rydułtowach, Łupkowie i w Warszawie, [w]: *A jednak kolej! II Kolej wobec kryzysów*, red. T. Przerwa, D. Keller. B. Kruk, Lubin 2020; *Zniszczenie i odbudowa kolejowych obiektów inżynierskich na Dolnym Śląsku w świetle akt DOKP we Wrocławiu w latach 1945–1956*, [w]: *Wojenne i powojenne przemiany w transporcie szynowym (1944–1956)*, red. T. Przerwa, D. Keller. B. Kruk, Wrocław – Opole 2021). Natomiast o rozwoju sieci kolejowej traktują teksty: *Dzieje kolei normalnotorowych na Dolnym Śląsku*, [w]: *Dzieje kolei w Polsce*, red. D. Keller, Rybnik 2012; *Srebrnogórskie początki regresu śląskich kolei*, [w]: *Twierdza Srebrnogórska V. Perspektywa miasteczka*, red. T. Przerwa, P. Sroka, Bielsko-Biała 2014, s. 99–112.

Tak jak wyżej wspomniano po uzyskaniu stopnia doktora Habilitant uczestniczył w 10 konferencjach (z czego dwie były zakwalifikowane jako międzynarodowe, we Wrocławiu i Kamieniu Śląskim) podczas których prezentował swoje referaty. Także i one w całości poświęcone były historii kolejnictwa, a zwłaszcza kolei śląskich. Następnie referaty te były publikowane w zbiorowych opracowaniach. O ile uczestnictwo w konferencjach organizowanych w kraju trzeba ocenić bardzo pozytywnie, należy jednocześnie zwrócić uwagę na fakt braku, choćby zbliżonej aktywności do udziału w konferencjach organizowanych w ośrodkach zagranicznych. Jedynie w okresie przed uzyskaniem stopnia doktora Pan Dominas prezentował referat podczas konferencji w Görlitz, gdzie wygłosił referat zatytułowany: *Eisenbahnentwicklung in der Grafschaft Glatz bis zum Ende des Zweiten Weltkriegs*. Od tego czasu nie widać działań w tym zakresie, a przecież nie brakuje konferencji naukowych organizowanych w różnych państwach poświęconych historii kolejnictwa. Także podczas międzynarodowych kongresów historii gospodarczej zawsze można znaleźć jakąś sekcję tematycznie dotyczącą szeroko rozumianych aspektów z zakresu historii komunikacji. Niestety, w dorobku naukowym habilitanta na próżno tego szukać, co bardzo działa na niekorzyść Habilitanta.

Na tle omówionych powyżej monografii bardzo źle wypada dorobek Habilitanta w publikowaniu artykułów w czasopiśmie naukowych. W tym w zakresie właściwie Habilitant nie ma czym się pochwalić. Po pierwsze mamy tutaj tylko sześć artykułów i jedną recenzję. Mówiąc szczerze niejeden doktorant legitymuje się znacznie lepszym dorobkiem. W wykazie publikacji Habilitanta jedynym czasopiśmie obecnie wysoko punktowanym na liście MNiSW i MEiN jest „Inżynieria i Budownictwo” (artykuł *Most Verrugas na Centralnej Kolei Transandyjskiej w Peru – geneza, powstanie i zniszczenie*, [w]: *Inżynieria i Budownictwo*, 2022, nr 5–6, s. 214–224, obecnie 100 punktów, ale w roku publikacji tylko 40). W wykazie brak czasopism wysoko punktowanych, gdyż „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”

zalicza się do czasopism o „średniej” punktacji (*Rola i znaczenie kolei Kowary – Kamienna Góra, na tle lokalnych linii górskich Dolnego Śląska do 1945 r.*, [w]: „Śląski Kwartalnik Historyczny Sobótka”, 2021, nr 1, s. 63–83). Biorąc pod uwagę punktację czasopism nie uwzględnia się w niej „Biuletynu Naukowego Wrocławskiej Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej. Turystyka i Rekreacja”, w którym zamieszczono dwa, stosunkowo krótkie artykuły (*Walory turystyczne tras kolejowych Dolnego Śląska*, „Biuletyn Naukowy Wrocławskiej Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej. Turystyka i Rekreacja”, nr 1/2010, s. 14–24; *Architektura dworców kolei doliny Bobru (Jelenia Góra – Lwówek Śląski) jako atrakcja turystyczna*, „Biuletyn Naukowy Wrocławskiej Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej. Turystyka i Rekreacja”, nr 2/2011, s. 45–55). Jediną pozycją, jaka znalazła się w punkcie „Wykaz recenzowanych prac naukowych lub artystycznych, w szczególności publikowanych w czasopismach międzynarodowych” jest recenzja książki Magdaleny Pasewicz-Rybackiej, *Haffuferbahn. Historia kolei Nadzalewowej do 1945 roku*, zamieszczona w „Śląskim Kwartalniku Historycznym Sobótka”, 2022, nr 4, s. 143–148. W wykazie artykułów opublikowanych w obcych językach znajdują się tylko dwa teksty, dosyć dawno zamieszczone w czasopismach niemieckojęzycznych (*Die Eisenbahn Glatz – Kudowa als Beispiel für den Bau und Betrieb einer Nebenbahn in Schlesien bis 1945*, „Jahrbuch der Schlesischen FW Univ. Breslau”, nr XLIX/2008, s. 267–276 ; *Einfluss der Eisenbahnen auf die Entwicklung des Tourismus in Niederschlesien bis 1914*, [w]: Jahrbuch des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im östlichen Europa 2013, s. 67–94). Jak na kandydata do stopnia doktora habilitowanego jest to także wynik poniżej oczekiwania.

Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę

Dołączone do dokumentacji materiały ukazują krótką aktywność dydaktyczną dr. Dominasa. Jako wykładowca akademicki we Wrocławskiej Wyższej Szkole Informatyki Stosowanej na Wydziale Turystyki i Rekreacji oraz w Wyższej Szkole Bankowej we Wrocławiu był promotorem 30 prac licencjackich oraz recenzentem około 40 prac licencjackich. Prowadził również wykłady i ćwiczenia z przedmiotów historia sztuki, podstawy turystyki i geografia turystyczna, niestety nie podano w jakim wymiarze i jak długo. W ramach popularyzacji nauki opublikował kilka książek i artykułów dotyczących historii kolejnictwa na Śląsku oraz wygłosił kilka referatów. W listopadzie 2007 r., na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego we Wrocławiu, wykonał dokumentację konserwatorską zabytków dla linii kolejowej Kłodzko – Wałbrzych.

Podsumowanie

Próba całościowej oceny osiągnięć naukowych dr. Dominasa stawia recenzenta wobec poważnego dylematu. Z jednej strony widoczny jest bardzo obfity liczebnie dorobek w formie monografii (w większości publikowanych w wydawnictwie Księży Młyn. Dom Wydawniczy, to nie jest zarzut, tylko stwierdzenie faktu). Co więcej praca przedstawiona jako podstawowe osiągnięcie naukowe otrzymała nagrody Rektora Politechniki Wrocławskiej i Naczelnej Organizacji Technicznej. Tak jak wyżej wspomniano cała kolekcja monografii robi duże wrażenia i należy się do niej odnieść z dużym uznaniem. Z drugiej zaś strony w dorobku naukowym Habilitanta widoczne jest wyłączone zainteresowanie problematyką dziejów kolejnictwa, co w efekcie ukazuje pewną jednokierunkowość prowadzonych badań. Od kandydata starającego się o uzyskanie stopnia naukowego z zakresu nauk humanistycznych, a w szczególności historii należałoby oczekiwać większego spektrum zainteresowań badawczych, poświadczonych stosownymi publikacjami. Taka monotematyczność jest bardzo słabą stroną dorobku naukowego Habilitanta.

Tak jak wyżej wspomniano, poniżej dostatecznego poziomu należy ocenić wykaz artykułów naukowych jakie dotychczas udało się opublikować Habilitantowi. Wiadomo jaką wagę przywiązuje się we współczesnej nauce właśnie do tej formy prezentacji wyników swoich badań. Zdaniem recenzenta Habilitant powinien był wykazać się większym staraniem do składania artykułów swojego autorstwa w redakcjach czasopism wysoko punktowanych, w których obowiązują rygorystyczne zasady recenzowania tekstów. Habilitant powinien także zatroszczyć się o poszerzenie swojego dorobku naukowego o pozycje obcojęzyczne. Dotychczasowy stan w tym zakresie jest mniej niż skromny. W nauce uprawianej dzisiaj to już konieczność. Ze swojej strony zachęcam do zawierania i podtrzymywania kontaktów międzynarodowych, do angażowania się w prace komitetów organizujących międzynarodowe kongresy i konferencje. Podobna uwaga dotyczy kierowania i udziału w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych. Z dołączonej dokumentacji nie wynika aby takie działania były podejmowane. W tym zakresie Habilitant ma jeszcze dużo do nadrobienia.

W poradniku Rady Doskonałości Naukowej zatytułowanym *Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego* jako istotną przesłankę, warunkującą nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazano na aktywność naukową lub artystyczną. Odwołując się do zapisów ustawowych zwrócono uwagę, że termin ten winien odnosić się do takich aktywności, jak:

1. kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach;

2. uzyskiwanie międzynarodowych lub krajowych nagród za działalność naukową lub artystyczną;
3. wygłaszanie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych;
4. udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji;
5. udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism;
6. staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich oraz inne aktywności popularyzujące naukę lub sztukę.

Jednocześnie stwierdzono, że *Niezasadne byłoby odnoszenie tej przesłanki jedynie do osiągnięć stanowiących dorobek publikacyjny*. Oznacza to, że dorobek naukowy nie może „równoważyć” niespełnienia powyższych wymagań. O ile więc w recenzji podkreślono udział Habilitanta w konferencjach krajowych, o tyle zwrócono uwagę na słabą jego aktywność w odniesieniu do konferencji międzynarodowych. Brak informacji o zaangażowaniu Habilitanta w organizację konferencji lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji. Także zaangażowanie dr. Dominasa w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism wybrzmiewa bardzo słabo. Brak jest także podstaw aby stwierdzić udział Habilitanta w kierowaniu międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach. Ustawodawca zobowiązuje osobę starającą się o uzyskanie stopnia doktora habilitowanego do odbycia stażu w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich. Przekazana dokumentacja nie wskazuje na dopełnienie tego obowiązku w rozpatrywanym przypadku.

Podsumowując powyższe rozważania należy podkreślić, że mamy do czynienia z badaczem, który z dobrym rezultatem spełnia swoją pasję badawczą nad dziejami kolejnictwa. Jednak nadając stopień doktora habilitowanego powołujemy samodzielnego pracownika naukowego zdolnego do prowadzenia samodzielnych studiów naukowych i zajęć dydaktycznych, który spełnia wszystkie wymagania określone w zapisach ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym*. W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że w ocenianym przypadku tak nie jest. Dlatego też niniejszą recenzję muszę zakończyć konkluzją negatywną.

Kraków, 4 stycznia 2024 r.

